

Zelfevaluatie-instrument MeMoQ

Dimensie 6: Gezinnen en diversiteit

Groepsopvang

Kind & Gezin

© 2016 Kind en Gezin - UGent - KU Leuven

Citeren uit het zelfevaluatie-instrument MeMoQ kan, mits correcte bronvermelding:

Declercq, B., Janssen, J., Daems, M., Hulpia, H., Van Cleynenbreugel, C., Laevers, F. & Vandenbroeck, M. (2016).

Zelfevaluatie-instrument MeMoQ. Brussel - Leuven - Gent: Kind & Gezin - KU Leuven- UGent.

Foto's: Caroline Boudry, VBJK

Inhoudstafel

Wat staat er in het pedagogische raamwerk?	4
Waarover gaat het?	5
Hoe pak ik zo'n zelfevaluatie aan?	5
Een voorbeeld uit de praktijk	5
Stap 1: Verken via stellingen	6
Stap 1: Verken via vragen.....	9
Stap 2: Stel vast.....	22
Stap 3: onderneem actie	23

Wat staat er in het pedagogische raamwerk

Kinderopvang respecteert de opvoeding van het gezin en zet die in onderling overleg voort. Dat houdt in dat medewerkers investeren in een voortdurende dialoog met gezinnen en daar zowel vaders als moeders bij betrekken. Zo krijgen ze inzicht in de sociale en culturele context waarin kinderen opgroeien en kunnen ze het perspectief van het gezin meenemen in hun pedagogisch handelen. Dat handelen van medewerkers kan niet losstaan van de ideeën die ouders daarover hebben. De kinderopvang pleegt overleg met ouders over opvoedingsideeën, -vragen en -wensen om zo de opvoeding van de kinderen samen met de ouders vorm te geven. Dat betekent niet noodzakelijk dat de kinderopvang uitvoert wat de ouders willen. De kinderopvang en de ouders treden in dialoog over elkaars visie op opvoeden en proberen die op elkaar af te stemmen.

Kinderopvang is niet alleen een vorm van materiële steun voor gezinnen, maar kan ook informationele, emotionele en sociale steun bieden.

Het is een plek waar ze leren omgaan met de maatschappelijke diversiteit. Kinderen en ouders leren er open te staan voor anderen en hun manier van zijn en leven. Ze kunnen daardoor ervaren dat het een plek is waar ze erbij horen, ongeacht afkomst, beperking, levensstijl, gezinsvorm enzovoort.

Medewerkers nemen de diversiteit van kinderen en hun gezinnen als uitgangspunt in de uitbouw van de kinderopvang. Ze stellen hun eigen normen en regels ter discussie opdat alle kinderen, gezinnen en medewerkers zich er welkom en veilig kunnen voelen.

(Pedagogische raamwerk, 2014, p. 13, 15 en 19, www.kindengezin.be)

Waarover gaat het?

Samenwerken met gezinnen houdt in dat de opvang en ouders elkaar leren kennen en constant informatie met elkaar uitwisselen, dat ouders inspraak krijgen en dat ze ondersteund worden. Het gaat ook om het tonen van respect voor de diversiteit aan gezinnen en voor de diversiteit in de samenleving.

Hoe pak ik zo'n zelfevaluatie aan?

Hoe ga ik om met ouders en de diversiteit aan gezinnen in mijn opvang? Aan de hand van enkele stellingen krijg je daar een beter zicht op. Daarnaast zetten een paar vragen jou aan om over dit thema na te denken. Je hoeft het niet in deze volgorde te doen, je kan ook eerst de vragen bespreken en daarna de stellingen invullen.

Deze stellingen en vragen gaan over 'wederzijdse kennismaking', 'wederkerige communicatie', 'inspraak', 'steun' en 'respect voor de maatschappelijke diversiteit'.

- **'Wederzijdse kennismaking'**: gaat over hoe nieuwe ouders kennismaken met de opvang en hoe je hen beter leert kennen (bv. via het wennen).
- **'Wederkerige communicatie'**: gaat over het geven van informatie aan ouders en hoe je ouders uitnodigt om informatie met jou te delen.
- **'Inspraak'**: gaat over de kansen die ouders krijgen om hun mening te geven en hoe je met hun visie rekening houdt.
- **'Steun'**: gaat over hoe je ouders ondersteunt in hun rol als opvoeder.
- **'Respect voor de maatschappelijke diversiteit'**: gaat over de positieve aandacht die je hebt voor de verschillen die er in onze samenleving zijn tussen mensen en tussen de gezinnen in je opvang.

  Stap 1 Verken	 Stap 2 Stel vast	 Stap 3 Onderneem actie
Hoe doe ik het ?	Wat kan ik daaruit besluiten?	Hoe kan ik het nog beter doen?
Ik oordeel op basis van stellingen. Ik beantwoord een aantal vragen.	Ik geef een score. Ik ontdek mijn sterktes. Ik leer mijn aandachtspunten kennen.	Ik stel nieuwe doelen. Ik maak een actieplan. Ik evalueer mijn acties.

Meer informatie vind je in de handleiding vanaf pagina 17.

Een voorbeeld uit de praktijk

Uit de ouderbevraging blijkt dat de ouders van groepsopvang 'Babydroom' tevreden zijn over de opvang. Verschillende kinderbegeleiders vinden dat het contact met de ouders toch niet zo vlot verloopt. Samen met de verantwoordelijke beslissen ze om dit samen te bekijken. Het team wil met elk gezin een goed contact krijgen. Ze willen leren omgaan met de diversiteit die er in de samenleving is. Hierover bestaat onduidelijkheid binnen het team. Is dit thema wel van toepassing op de opvang? In drie teammomenten, gespreid over twee maanden, gaat het team aan de slag met de zelfevaluatie. Ter voorbereiding van het eerste teamoverleg vult elke kinderbegeleider de stellingen in voor zichzelf en bezorgt die aan de verantwoordelijke. De verantwoordelijke kiest enkele stellingen uit die over het algemeen lagere scores opleveren. Die worden samen besproken op het eerste teamoverleg. Hieruit blijkt dat het team vooral wil verder werken aan de dagelijkse communicatie met ouders. Hiervoor stellen ze tijdens een tweede teamoverleg een actieplan op met als doel meer wederzijds contact met alle ouders. Ze bepalen hoe ze dit willen doen en op welke manier ze dit zullen evalueren. Een derde teamoverleg staat een maand later gepland. Dan evalueren ze de acties.

Stap 1: Verken via stellingen

1	Dit doe ik momenteel niet. Ik moet dat dringend verbeteren.
2	Dit kan beter. Ik heb nog veel ruimte om te verbeteren.
3	Dit zit goed. Ik heb nog wat ruimte om te verbeteren.
4	Dit is een echte kwaliteit van mij. Op dit vlak kan ik nauwelijks nog beter.

Wederzijdse kennismaking	1	2	3	4
Alle ouders maken voor de eerste opvangdag uitgebreid kennis met de opvang.				
Ouders worden bij hun inschrijving grondig geïnformeerd over de wenperiode.				
Alle ouders worden gemotiveerd om deel te nemen aan de wenmomenten van hun kind. Hier wordt actief op aangedrongen.				
Ouders beslissen mee over de wijze waarop het wennen verloopt (hoe vaak, wanneer en op welke manier).				
De wenmomenten in mijn opvang zijn wederkerig. Ik vraag ouders hoe ik het best kan omgaan met hun kind en ouders maken kennis met de werkwijze van de opvang. Ouders ervaren dat er aandacht is voor hun opvoedingsgewoonten, vragen en wensen.				
Ik besteed veel aandacht aan de eerste contacten met ouders. Ouders voelen zich welkom in de opvang.				

Wederkerige communicatie	1	2	3	4
Ik geef ouders informatie over verschillende zaken (bv. verzorging, dagelijkse activiteiten, organisatorische zaken enz.). Ouders weten wat er dagelijks in de opvang gebeurt en hoe hun kind dit ervaart.				
Ik ga met elke ouder in gesprek over hun kind (bv. over wat het meemaakt, wat het doet, hoe het zich ontwikkelt ...).				
Ik vraag regelmatig naar inbreng en informatie van ouders over hoe het met hun kind thuis gaat.				
Ik moedig ouders actief aan om in de leefruimte te komen bij breng- en haalmomenten.				
Ik communiceer met ouders op een manier die voor hen begrijpbaar is. De communicatie met individuele ouders is afgestemd op hun mogelijkheden.				
Ik krijg een zicht op de leefsituatie van kinderen en ouders via de gesprekken met ouders. Zo kan ik op een gepaste wijze inspelen op de noden en vragen van ouders.				

Ingevuld door (functie):
 Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

1	Dit doe ik momenteel niet. Ik moet dat dringend verbeteren.
2	Dit kan beter. Ik heb nog veel ruimte om te verbeteren.
3	Dit zit goed. Ik heb nog wat ruimte om te verbeteren.
4	Dit is een echte kwaliteit van mij. Op dit vlak kan ik nauwelijks nog beter.

Inspraak	1	2	3	4
Ik maak mijn manier van omgaan met hun kind zichtbaar en bespreekbaar voor ouders.				
Ik vraag regelmatig naar de mening van alle ouders (bv. over de omgang met hun kind, de werking van de opvang enz.) en doe hier iets mee.				
Ik hou rekening met wensen en suggesties van individuele ouders. Als ik aan bepaalde wensen niet wil of kan voldoen, wordt er samen naar een oplossing gezocht.				

Steun	1	2	3	4
Ik hou rekening met veranderende opvangnoden van ouders. Ik gebruik een zekere flexibiliteit in breng- en haaluren. Een aanpassing van het opvangplan is mogelijk als dat nodig is en haalbaar blijkt.				
Ik heb aandacht voor hoe ouders zich voelen en ga hier zorgzaam mee om, ook bij negatieve emoties en frustraties.				
Ik respecteer de grens die ouders trekken in het delen van informatie over hun gezinsleven.				
Ik breng bewust verschillende ouders in de opvang met elkaar in contact en stimuleer de onderlinge dialoog tussen ouders.				
Ik overleg met alle ouders over de ontwikkeling en opvoeding van hun kind (bv. uitwisselen van ideeën over straffen en belonen, omgaan met bijtgedrag, overgang naar vaste voeding, nieuwe smaken leren kennen, potjestraining enz.).				
Ik respecteer de rol van ouders wanneer ik de ontwikkeling en opvoeding van kinderen met hen bespreek.				
Ik kan ouders gericht doorverwijzen naar andere opvanglocaties en diensten of activiteiten in de buurt.				

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: / /

1	Dit doe ik momenteel niet. Ik moet dat dringend verbeteren.
2	Dit kan beter. Ik heb nog veel ruimte om te verbeteren.
3	Dit zit goed. Ik heb nog wat ruimte om te verbeteren.
4	Dit is een echte kwaliteit van mij. Op dit vlak kan ik nauwelijks nog beter.

Respect voor de maatschappelijke diversiteit	1	2	3	4
Ik heb aandacht voor de maatschappelijke diversiteit (zoals bv. verschillen in etniciteit, cultuur, inkomen, geslacht, leeftijd, religie, fysieke en mentale mogelijkheden, enz.) in de activiteiten die ik met kinderen doe.				
Kinderen en ouders zijn een onderdeel van de opvang en vinden iets van zichzelf terug in de opvang. Er is aandacht voor de eigenheid van gezinnen in het eten, de inrichting en aankleding van de leefruimte en de spelmaterialen.				
Ik geef op een positieve manier aandacht aan de gelijkenissen en verschillen tussen kinderen en gezinnen.				
Ik ga respectvol om met de opvoedingsstijl van alle ouders. Alle overtuigingen, waarden, normen en meningen kunnen uitgedrukt en besproken worden.				
Ik sta geregeld stil bij mijn eigen waarden en normen, beeldvorming, vooroordelen, emoties, regels ... en de grenzen daarvan. Dit zorgt ervoor dat ik opensta voor hoe andere mensen opvoeding bekijken.				

Wederkerigheid van kennismaking

Op welke wijze gebruik ik het kennismakingsgesprek, de inschrijving en wenmomenten om ouders en kinderen beter te leren kennen?

Welke informatie van kinderen en ouders wil ik al voor de eerste opvangdag hebben? Waarom vind ik dat belangrijk? Hoe zorg ik ervoor dat ik al voor de eerste opvangdag zicht heb op de gezinscontext van nieuwe kinderen en ouders? Wat doe ik om beide ouders goed te leren kennen? Hoe geef ik ouders nog voor de eerste opvangdag de kans om hun vragen en verwachtingen met mij te bespreken?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

In welke mate zijn wenmomenten leermomenten?

Wat wil ik bereiken of te weten komen van ouders tijdens wenmomenten? In hoeverre vertel ik dat ook aan ouders? Welke vragen stel ik hen? Wat laat ik ouders (voor)doen tijdens wenmomenten? Waarop let ik zelf? Op welke manier helpt dit mij om m'n manier van omgaan met het kind hieraan aan te passen? Welke impact hebben wenmomenten op mijn manier van omgaan en de relatie met de ouders? Zijn de wenmomenten lang genoeg om alles te weten te komen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Heb ik tijdens het kennismakingsgesprek, de inschrijving en wenmomenten aandacht voor de leefwereld van ouders en hoe zij de opvang van hun kind beleven?

Hoe probeer ik tijdens de eerste contacten vragen waarmee moeders en vaders worstelen (moeilijkheden en vragen rond henzelf en/of hun kind) bespreekbaar te maken? Wat doe ik hiermee? Hoe volg ik dit op? Welke inspanningen doe ik om beide ouders van bij de start een goed en gerust gevoel te geven bij de opvang? In welke mate bevroeg ik ouders over de zoektocht naar kinderopvang en de keuze en reden(en) om voor mijn kinderopvang te kiezen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: /   /

Organisatie van wenmomenten

Hoe proactief ben ik in de organisatie van wenmomenten?

Welke initiatieven neem ik om ouders te informeren en te overtuigen van het belang van wennen? Wanneer neem ik opnieuw contact met ouders op om het wennen te plannen? Welke afspraken maak ik hierrond bij de inschrijving?

Hoe flexibel ben ik in het plannen en invullen van wenmomenten?

Hoe hebben ouders inspraak in het bepalen van de momenten waarop ze met hun kind komen wennen? Op welke momenten heb ik liever niet dat ouders komen wennen? Waarom? Hoe ga ik om met kinderen en ouders waarvoor ik niet onmiddellijk passende wenmomenten vind? Hoe ga ik om met ouders die nood hebben aan meerdere wenmomenten? Hoe flexibel ben ik hierin? In welke mate kunnen ouders mee beslissen wat het wenmoment inhoudt (bv. wennen tijdens een eetmoment, tijdens het slapen, tijdens vrij spel ...)?

Hoe zorg ik ervoor dat ouders zelf ook informatie met mij delen?

Wat verwacht ik van ouders tijdens het brengen en halen? Hoe zorg ik ervoor dat ik alle ouders bereik en dat ouders ook iets tegen mij kunnen/durven vertellen? Hoe ga ik om met verlegen of gereserveerde ouders of ouders die niet spontaan informatie met mij delen? Hoe verloopt de communicatie bij mijpalen zoals de overgang naar vaste voeding, potjestraining, overgang naar een volgende leefgroep, naar de kleuterschool ...? Op welke manier krijg ik zicht op hoe dit thuis verloopt en stem ik de aanpak daarop af?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoe stimuleer ik vaders en moeders om (tijdens breng- en haalmomenten) tot in de leefruimte te komen?

Welke fysieke grenzen of obstakels (bv. poortjes, ontvangstruimte ...) verhinderen ouders om in de leefgroep te komen? Welke (ongeschreven) regels of afspraken (bv. verplicht schoenen uitdoen, strikte breng- en haaluren ...) weerhouden ouders ervan even in de leefgroep te blijven? Welke regels of afspraken stimuleren ouders om in de leefgroep te komen? Hoe garandeer ik dit ook op drukke momenten? Bied ik ouders de mogelijkheid om op eigen tempo afscheid te nemen van hun kind?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Toegankelijkheid van communicatie

Welke drempels bevat mijn manier van communiceren voor ouders?

Met welke ouders wissel ik weinig of minder informatie uit? Waarom? Welke moeilijkheden kunnen ouders ondervinden om met mij in gesprek te gaan? Hoe probeer ik hierop te anticiperen? In hoeverre is de informatie voor alle ouders begrijpbaar? Hoe weet ik dit?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: /   /

Inspraak

Transparantie van het pedagogisch handelen

Hoe maak ik mijn manier van werken met kinderen (en het effect ervan op kinderen) zichtbaar en bespreekbaar voor ouders?

Hoe zorg ik ervoor dat ouders een idee hebben van 'het leven zoals het is' in de leefgroep, over wat hun kind doet en hoe ik hun kind begeleid en ondersteun? Welke materialen of hulpmiddelen (zoals foto's, video, werkjes van kinderen ...) gebruik ik hiervoor? Hoe ga ik in gesprek met ouders over mijn manier van omgaan met hun kind? Hoe bespreek ik bijvoorbeeld met ouders hoe ik omga met bepaalde moeilijkheden bij hun kind (bv. storend gedrag, niet willen eten of slapen, veel huilen, bijtgedrag ...)?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Welke mogelijkheden zijn er voor ouders om deel te nemen aan het leven in de leefgroep?

Kunnen ouders aanwezig zijn in de leefgroep doorheen de dag en deelnemen aan activiteiten (bv. even meespelen met de kinderen bij het ophalen of vooraleer te vertrekken naar het werk, samen met de kinderen eten, samen met de begeleiders een activiteit bedenken en begeleiden, borstvoeding geven, komen voorlezen ...)? Wanneer? En hoe lang? Hoe nodig ik hen hiervoor uit? Bespreek ik hun ervaringen achteraf? Welke ouders bereik ik (niet) op deze manier? Bereik ik zowel moeders als vaders? Is mijn aanbod divers genoeg om heel verschillende ouders te bereiken?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Proactieve, leergierige houding

Hoe vaak bevroeg ik de mening van ouders in een gesprek?

Waarover wil ik de mening van ouders kennen? Hoe kom ik de mening van ouders te weten? Hoe geef ik ouders het signaal dat ik opensta voor hun mening? Wat doe ik indien ouders geen duidelijke mening hebben? Wanneer verwacht ik dat ouders zelf met hun vragen, wensen of bezorgdheden naar mij komen? Komen bepaalde zaken daardoor niet ter sprake met (bepaalde) ouders? Hoe bespreek ik vragen en onzekerheden in het omgaan met hun kind met ouders?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoe kunnen ouders de opvang evalueren?

Welke zaken kunnen ouders evalueren? Hebben ouders bijvoorbeeld de mogelijkheid om de manier van omgaan met hun kind en met zichzelf te beoordelen? Kunnen ouders ook algemene of organisatorische zaken bespreken? Is de werkwijze van de opvang voldoende duidelijk voor vaders en moeders om hierover een goed oordeel te vellen? Hoe zorg ik ervoor dat ouders zich veilig voelen en eerlijk hun mening durven geven? In welke mate maken alle ouders gebruik van de evaluatiemogelijkheden? Wat doe ik met de resultaten van de evaluatie? Hoe bespreek ik de resultaten en wat ik ermee doe met ouders?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Respectvolle omgang met en impact van wensen en suggesties

Wat doe ik met de mening van ouders?

In welke mate sta ik open voor wensen en suggesties van alle ouders? Met welke wensen en suggesties wil ik rekening houden? Gaat het ook om andere zaken dan praktisch-organisatorische, medische of verzorgende aspecten? Welke verwachtingen van ouders kan of wil ik niet inwilligen? Hoe bespreek ik dit met ouders en probeer ik tot een compromis te komen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

Datum van afname: /   /

Hoe ga ik om met kritiek van ouders?

Hoe ga ik om met ouders die via gesprekken of evaluaties kritiek leveren op mijn manier van werken? In welke mate zoek ik samen met ouders naar een andere of betere manier van werken? Volg ik op hoe (beide) ouders deze nieuwe manier van werken ervaren? Hoe ga ik om met klachten en opmerkingen? Hoe zorg ik ervoor dat gesprekken daarrond in een constructieve sfeer verlopen? Hoe herstel ik het vertrouwen na een klacht?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Steun

Materiële steun

Op welke manier hou ik rekening met de verschillende opvangnoden van ouders?

In welke mate kan ik een opvangplan opstellen dat rekening houdt met de vragen en wensen van ouders? Zijn er na de inschrijving nog momenten waarop ik dit met ouders bespreek, evalueer en bijstuur? Hoe flexibel kan ik omgaan met het opvangplan? Hoe flexibel zijn de breng- en haaluren? Hoe ga ik om met ouders die hun kind later willen brengen of vroeger willen afhalen? Hoe sta ik tegenover ouders die hun kind naar de opvang sturen terwijl ik weet dat ze thuis zijn?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Emotionele steun

Kunnen ouders hun hart bij mij luchten?

Besteed ik bewust aandacht aan hoe ouders zich voelen wanneer ze hun kind brengen of halen? Spreek ik hen hierop aan? Wat doe ik als ik merk dat ouders moeilijkheden lijken te ervaren? Welke persoonlijke zaken (bv. over hun gezin, werk, hobby's ...) delen ouders met mij? Hoe probeer ik begrip op te brengen voor de emoties van ouders, ook al zijn deze negatief of vind ik de reacties onterecht of een uiting van frustratie?

Sociale steun

Hoe verbind ik ouders met elkaar?

Ondersteunen ouders elkaar in de opvang? Voeren ouders vaak gesprekjes met elkaar? Op welke manier stimuleer ik dit? Is er een plaats in de opvang (of de leefgroep) waar ouders kunnen zitten en met elkaar in gesprek gaan? Welke activiteiten organiseer ik voor of met ouders? In hoeverre voelen alle ouders, zowel vaders als moeders, zich aangesproken door deze activiteiten? Wat is mijn rol tijdens zo'n activiteiten? Hoe probeer ik verschillende ouders op een informele manier met elkaar in contact te brengen? In hoeverre stelt mijn kennis van de gezinnen me in staat om ouders met elkaar te verbinden (bv. ouders die met dezelfde vragen zitten)? Hoe ga ik om met ouders die moeilijker contact leggen met andere ouders?

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

.....
.....
.....
.....
.....

We ondernemen daarvoor deze stappen:

.....
.....
.....
.....
.....

Evaluatie

Datum:

Doel

We willen ervoor zorgen dat:

.....
.....
.....
.....
.....

We ondernemen daarvoor deze stappen:

.....
.....
.....
.....
.....

Evaluatie

Datum:

Ingevuld door (functie):
Naam opvang + leefgroep:

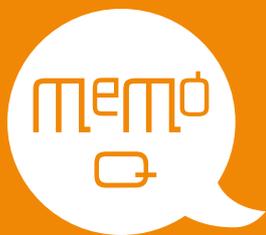
Datum van afname: /   /

Ruimte voor eigen notities (bv. plan van aanpak en planning)

A large area of horizontal dotted lines for writing notes.

Kind & Gezin

Hallepoortlaan 27 | 1060 BRUSSEL

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100

kindengezin.be

Volg ons op

